

Antiqua Cuthna 2

Slavníkovci v českých dějinách

[SEPARATUM]

Praha 2007

Slavníkovci v českých dějinách

K vydání připravili
Vojtěch Vaněk
Jiří K. Kroupa

Praha
2007

Odborní recenzenti:

doc. PhDr. Petr Charvát, DrSc.

Ing. Petr Pauliš

prof. PhDr. Petr Sommer, CSc.

© Státní oblastní archiv v Praze – Státní okresní archiv Kutná Hora, 2006

© KLP – Koniasch Latin Press, 2006

ISSN 1803-1374

ISBN 978-80-86772-30-1 (SOA v Praze – SOkA Kutná Hora)

ISBN 978-80-86791-54-8 (KLP)

All rights reserved; no part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

Obsah / Inhalt

Editorial (VOJTĚCH VANĚK) ~ ~ ~ ~ ~	7
HISTORIE	
JIŘÍ SLÁMA Slavníkovci v pohledu současného bádání / Die Slavníkiden aus der Sicht des heutigen Forschungsstands ~ ~ ~ ~ ~	9
† DUŠAN TŘEŠTÍK Proč byli vyvražďeni Slavníkovci? / Warum wurden die Slavníkiden ermordet?	13
PETR SOMMER - VOJTĚCH VANĚK Existe-t-il une architecture Slavníkienne? ~ ~ ~ ~ ~	20
ARCHEOLOGIE	
MICHAL LUTOVSKÝ Slavníkovci a archeologie / Die Slavníkiden und die Archäologie ~ ~ ~ ~ ~	35
JAN MAŘÍK Libická sídelní aglomerace ve výpovědi archeologických pramenů / Die Sied- lungsagglomeration Libice (Libitz) im Licht der archäologischen Quellen ~ ~ ~	42
FILIP VELÍMSKÝ Nové archeologické nálezy v Malíně (okr. Kutná Hora) / Neue archäologische Funde in Malín (Bez. Kuttenberg) ~ ~ ~ ~ ~	57
MARTIN TOMÁŠEK Slavníkovec Čáslav a Slavníkova Čáslav? / Der Slavníkide Čáslav oder Slavníks Čáslav (Tschaslau)? ~ ~ ~ ~ ~	81
RADEK TVRDÍK Hánín mezi Libicí a Malínem / Hánín zwischen Libice (Libitz) und Malín ~ ~ ~	88
NUMISMATIKA	
LUBOŠ POLANSKÝ Soběslav nebo Boleslav? K spornému přiřazení denárů typu Cach 160 a 161 / Soběslav oder Boleslav? Zur umstrittenen Zuordnung der Denare vom Typ Cach 160 und 161 ~ ~ ~ ~ ~	93
ZDENĚK PETRÁŇ Co vypovídají mince o Slavníkovcích / Was Münzen über die Slavníkiden ver- raten ~ ~ ~ ~ ~	107

GEOLOGIE

MILAN HOLUB

K možnostem vzniku a zachování bohatých sekundárních rud stříbra v kutnohorském revíru / Über eine mögliche Entstehung und Erhaltung von reichen sekundären Silbererzen im Kuttenberger Revier ~ ~ ~ ~ ~ 122

MILAN HOLUB

Pokus o srovnání modelové produkce stříbra v hlavních revírech Českého masivu s obsahy olova v sedimentech šumavských jezer / Vergleich der Silber-Modellproduktion in den Hauptrevieren des Böhmisches Massivs mit dem Bleigehalt in den Sedimenten der Böhmerwald-Seen (ein Versuch) ~ ~ ~ ~ ~ 141

VLADIMÍR ŠREIN - MARTIN ŠTASTNÝ - BLANKA ŠREINOVÁ - JANA KRÁLOVÁ - JIŘÍ STARÝ

Zlato! Příčina vyvraždění Slavníkovců / Tatmotiv für den Slavníkenmord: Gold! ~ ~ ~ ~ ~ 150

ZPRÁVY & RECENZE / BERICHTE & REZENSIONEN

Výstava *Keltové a střední Čechy* (Jarmila VALENTOVÁ) ~ ~ ~ ~ ~ 165

Kutnohorské hudební rukopisy pozdního středověku a renesance (Vojtěch VANĚK) ~ ~ ~ ~ ~ 166

Osobní fond Klimenta Čermáka v kutnohorském archivu (Jana VANĚČKOVÁ) ~ ~ ~ ~ ~ 167

Nakladatelství a vydavatelství Martin Bartoš - Kuttna (Pavel NOVÁK) ~ ~ ~ ~ ~ 169

Výstava *103 minuty v Kutné Hoře* o návštěvě císaře Františka Josefa I. (Lukáš PROVAZ) ~ ~ ~ ~ ~ 171

Zdeněk Mazač - Ladislav Jouza, *Moje město Kolín. Od pravěku k počátkům středověku. Kolín 2006* (Jarmila VALENTOVÁ) ~ ~ ~ ~ ~ 175

Petr Sommer (ed.), *Svatý Prokop, Čechy a střední Evropa*. Praha 2006 (Filip VELÍMSKÝ) ~ ~ ~ ~ ~ 175

Jan Urban, *Lichtenburkové. Vzestupy a pády jednoho rodu*. Praha 2003 (Tomáš VELÍMSKÝ) ~ ~ ~ ~ ~ 177

Libor Jan, *Václav II. a struktury panovnické moci*. Brno 2006 (Vojtěch VANĚK) ~ ~ ~ ~ ~ 183

Ian Blanchard, *Mining, Metallurgy and Minting in the Middle Ages*, vol. 3: *Continuing Afro-European Supremacy, 1250-1450*. Stuttgart 2005 (Vojtěch VANĚK) ~ ~ ~ ~ ~ 184

Thomas Balthasar Janovka, *Clavis ad thesaurum magnae artis musicae / Tomáš Baltazar Janovka, Klíč k pokladu velikého umění hudebního*. K vyd. přípr. a přel. Jiří Matl. Praha 2006 (Jana VANĚČKOVÁ) ~ ~ ~ ~ ~ 185

Seznam vyobrazení ~ ~ ~ ~ ~ 188

Slavníkovi v českých dějinách.
Antiqua Cuthna 2, 2006,
pp. 81-87

Slavníkovec Čáslav a Slavníkova Čáslav?

MARTIN TOMÁŠEK

*I bylo zabito na hradě Libici roku od narození Páně 995
patero bratří svatého Vojtěcha; jména jejich jsou: Soběbor,
Spytimír, Dobroslav, Pořej a Čáslav.*

(Kosmas I, 29)

Nedaleko bývalého hradu v Libici nad Cidlinou, sídla Slavníka a jeho potomků, a ještě blíže k Malínu, kde pak byla ražena jejich stříbrná mince, leží nevelký ostroh zvedající se nad říčku Brslenku. Již písemné prameny pozdního středověku o něm hovoří jako o Hrádku nebo o Hrádku v Čáslavi. Na tomto ostrohu a v jeho bezprostředním okolí se v historické době rozvinul nejprve přemyslovský správní hrad a spolu s ním také příslušná sídlištní aglomerace, centrum celého kraje a později také významné královské město jménem Čáslav.

V září neblahého roku 995 nesl jméno Čáslav, pokud nám ovšem v této věci zanechal kanovník Kosmas pravdivou informaci, také jeden ze Slavníkových synů. První a zároveň poslední zmínku o tomto Čáslavovi v Kosmově kronice a první zmínku (byť ve falzu 12. století) o místě zvaném Čáslav, datovanou k letům 1052-1054, od sebe možná nedělí ani šedesát let. Myšlenka, že spolu mohou obě jména souviset, vede poměrně rychle ke vzniku teze, že Čáslav se svým »Hrádkem«, nesoucí jméno jednoho ze Slavníkových synů, byla oporou dříve slavníkovské moci v této části jejich panství. Skutečně také není ani zdaleka nová, protože již základní historické dílo zabývající se čáslavskými dějinami z pera Augusta Sedláčka (SEDLÁČEK 1874) na tuto podobnost a možnost upozorňuje, a ani ono není nejspíše první.

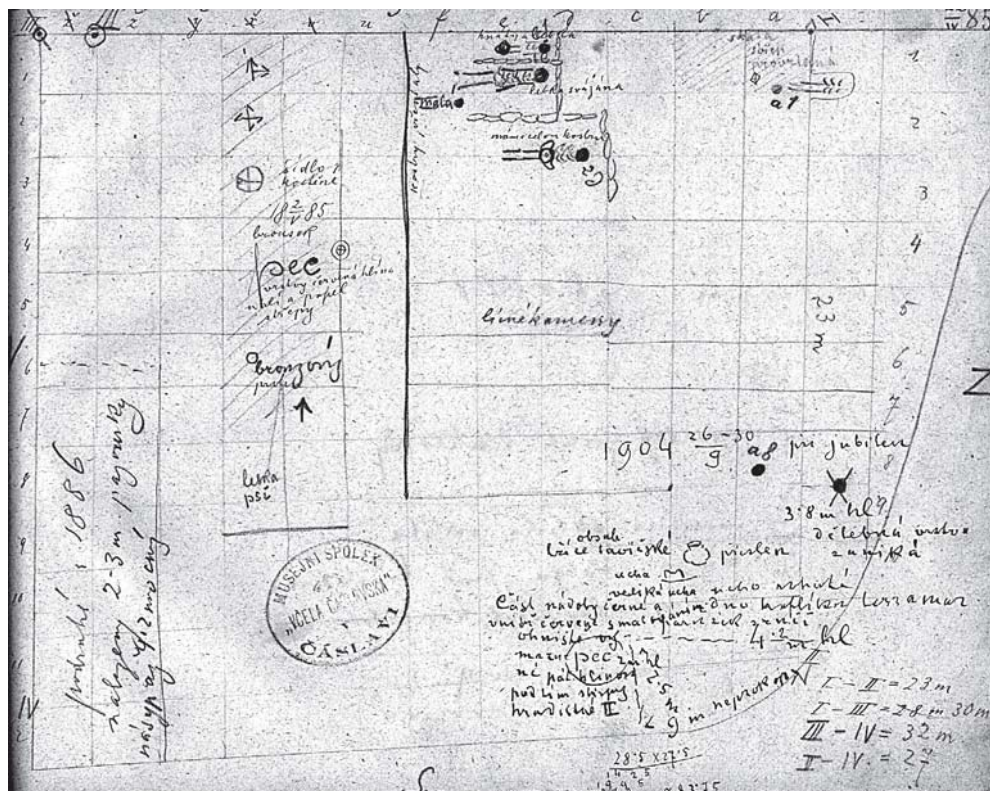
Problematika vzniku českého raně středověkého státu, se kterou je osud Slavníkova rodu úzce spojován, je jistě podstatnou položkou českého historického bádání a dostává se jí proto neustále velké pozornosti. V průběhu doby v českém historickém i archeologickém výzkumu nechyběly do jisté míry extrémní polohy, ve kterých Slavník a jeho rod ovládali málem celou polovinu Čech prakticky jako její suveréni. Z opačné strany naproti tomu zaznívá, že jejich vliv nemusel ve skutečnosti sahat daleko za Malín a poměr k pražské vládnoucí dynastii byl dosti závislý. Význam Slavníkův tak roste či upadá dle interpretačních modelů jednotlivých historiků. Písemných pramenů mnoho není... Archeologie se snaží doplnit ono prázdno výpovědí svých pramenů a svým pohledem na věc. Také ona se během doby nevyhnula extrémním polohám ve snaze podpořit tu či onu linii výkladu. Není ale cílem tohoto krátkého příspěvku opakovat všechny aspekty a detaily minulých

diskusí. Využijme dnes toho, že v minulých letech došlo k poměrně důkladnému »archeologickému výzkumu« v Městském muzeu a knihovně v Čáslavi, kde je uložena většina terénní dokumentace i archeologických nálezů pocházejících z čáslavského Hrádku.¹ Položme si pouze jednu otázku. Tou bude, co z dochovaných archeologických hmotných pramenů lze s v archeologii obvyklým rizikem přiřadit do doby, kdy zde snad přebývalo obyvatelstvo, které se hlásilo či hlásit mohlo ke Slavníkovi a jeho synům.

Dějiny archeologického výzkumu čáslavského Hrádku jsou dlouhé téměř tak jako dějiny samotné archeologie na českém venkově. Hrádek v Čáslavi, dnes nevelký ostroh krytý porostem ovocných stromů, je bezesporu nejvýznamnějším a dnes také nejznámějším počinem v oblasti terénní archeologie čáslavského pedagoga, ale také archeologa, muzejníka, numismatika a předního představitele spolkového i kulturního života čáslavské obce Klimenta Čermáka. Terénnímu výzkumu čáslavského Hrádku se věnoval již v roce 1876 (ČERMÁK 1912, 110) a definitivně se s ním rozloučil až v roce 1904 (ZÁPOTOCKÝ 1998, 560). Výpověď dochovaných Čermákových písemností, uložených dnes z větší části v Městském muzeu a knihovně v Čáslavi, svědčí o tom, že výzkum byl na svou dobu veden metodicky a až překvapivě kvalitně. To nadmíru dobře dokládá dochovaný originální Čermákův skicář i překreslený celkový plán hrádeckého vrchu (> obr. 1). Oba v Čáslavi uložené dokumenty svědčí totiž nepochybně o tom, že plocha hrádeckého výzkumu byla v jednotlivých letech výkopcem pevně rozměřena do čtvercové metrové sítě. Tyto čtverce pak byly zkoumány a v jejich rámci dále zaznamenávána poloha a základní stratigrafické informace o jednotlivých významných nálezech. V souladu s tehdejší praxí byl ale ze získaného keramického materiálu ponecháván pouze vzorek v podobě zdobených a okrajových částí keramických nádob. Takto charakterizovaný, ale zřejmě stále ještě dosti reprezentativní soubor archeologických nálezů se ocitl v provizorním uložení ve sklepních prostorách tehdy ještě novotou vonící muzejní budovy, kde čekal na své závěrečné vyhodnocení. Kliment Čermák během let prokopal převážnou část hrádeckého vrchu. Výsledkům terénního výzkumu, který autor průběžně provázel publikací rozsáhlejších i drobných zpráv, se mělo dostat také celkového zpracování. To však již nebylo Klimentu Čermákovi dopřáno. Generační výměna, bohužel nikoliv poprvé a jistě také ne naposledy v dějinách, znamenala, že jeho nástupci ve vedení Muzejního a vlastivědného spolku Včela čáslavská i městského muzea jím původně pečlivě stratigraficky tříděný archeologický materiál nešetrně sloučili do jednoho souboru. Zůstaly nám tak k dispozici vlastně jen ojedinělé nálezy, zapsané zvláště do přírůstkové knihy. Z pohledu nově objevených Čermákových zápisů nám to sice dává do budoucna možnost určité revize celé nálezové situace, ovšem pouze za předpokladu, že bude k dispozici výškový plán lokality před počátkem výzkumu. Nicméně samo sloučení a likvidace části souboru znamenalo přirozeně zásadní a negativní ovlivnění našich možností kvalitně zpracovat jím získané informace a tím i zhodnotit lokalitu v následující době (např. CHARVÁT 1994; TOMÁŠEK 1999a). Výpověď archeologie je zde tedy značně omezená. Dokladem může být diskuse o jedné z konkrétních položek, kterou je datování svorové vrstvy, dělicí první a druhou Čermákovu slovan-skou vrstvou. Její vznik je datován někdy po roce 995 (MOUCHA - SMETÁNKA 1964, 649-652). Jiní autoři se domnívají, že vznikla před tímto datem (např. CHARVÁT 1995).

¹ Tento příspěvek vychází především ze dvou již dostupných autorových textů. Prvním je citovaný článek ve sborníku *Archeologie ve středních Čechách* z roku 1999, druhým pak text disertační práce obhájené v roce 2004 na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

1 Stránka z výkopového deníku Klimenta Čermáka s výkopy let 1885, 1886 a 1904

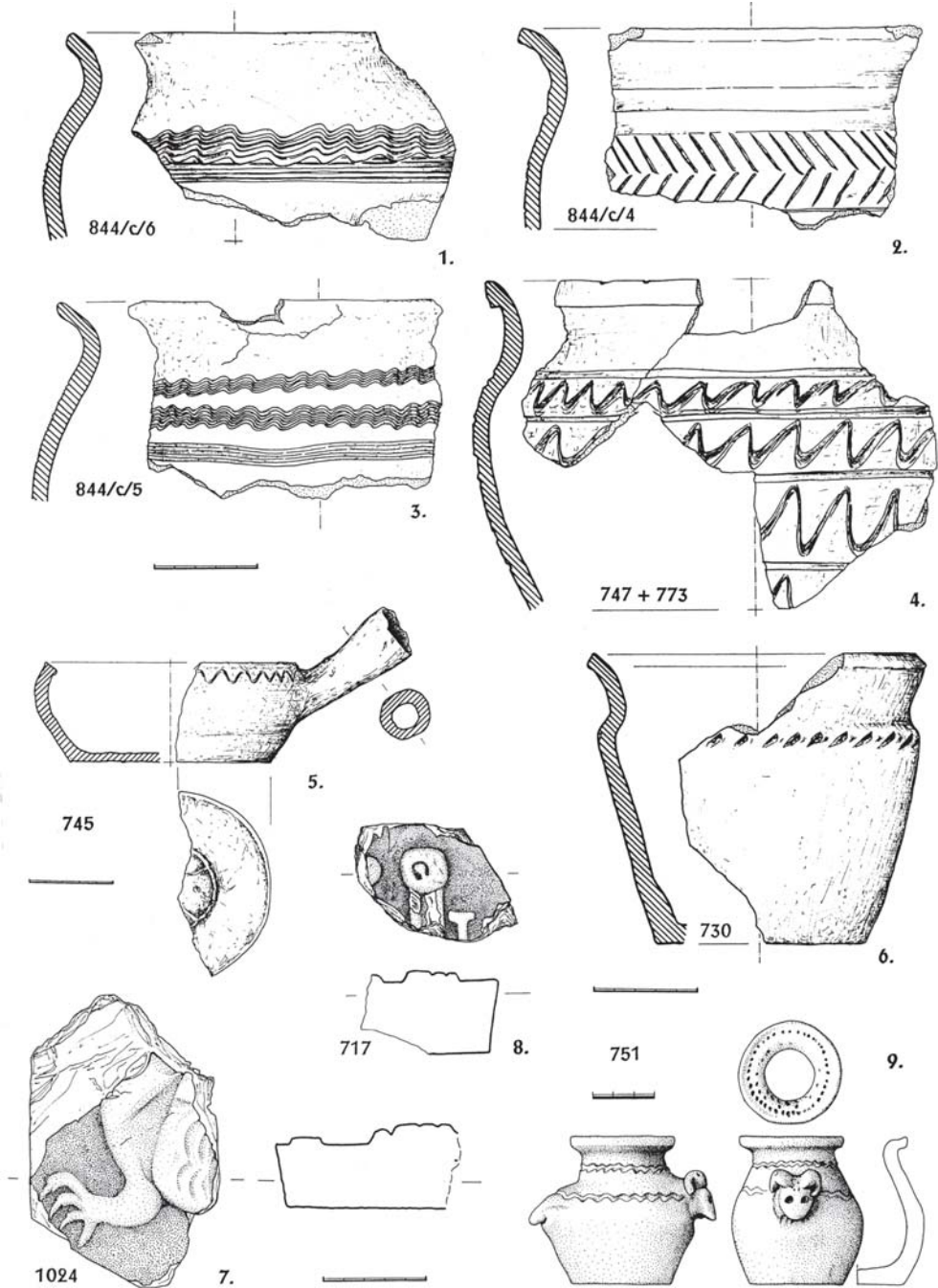
Také další doklady údajné výjimečnosti Čáslavi, a to i spojení se Slavíkovou rezidencí (?), nelze zřejmě brát bez náležitě opatrnosti. Jde přitom především o nález průvlečky s prodlouženým krkem (PROFANTOVÁ 1991) či nález ostruhy ze svorové vrstvy (CHARVÁT 1995, 234-235).

Tak jak je v archeologii obvyklé, je nejhojněji dochovanou položkou archeologického inventáře hrádecké sbírky keramika a její zlomky. Z důvodu uložení archeologických motivých nálezů z Hrádku v novém depozitáři muzea před několika lety byla provedena revize fondu archeologických hmotných nálezů, které jsou uloženy ve sbírce Městského muzea a knihovny v Čáslavi (TOMÁŠEK 1999a). Šlo o celkem 438 keramických zlomků, které dle zápisů v přírůstkových knihách muzea, pořízených nejspíše až Čermákovým nástupcem Františkem Škrdlem, pocházejí z výzkumu Hrádku. Od počátku je jasné, že se jednalo o selektivní výběr zlomků vzniklý již při výzkumu. Např. jen částí dna se značkami bylo zjištěno 170 kusů (UNGER 1978). Jednalo se přitom většinou o zlomky z bezuchých hrnců. Lahovitých tvarů jsme evidovali 7, grafitovaných zlomků zásobnicových tvarů bylo 14, několik pak jejich napodobenin z místní keramiky. K dispozici jsou i nečetní zástupci typu poklička/miska a zcela ojedinělá pánev. U 24 zlomků keramiky lze její původ na základě charakteru použité keramické hmoty i výpalu hledat někde ve středočeské produkční oblasti. Výzdoba místní slídnaté produkce je tvořena především jednoduchými vlnicemi, rýhami a pásy vrypů. Unikátem je baňka ve tvaru beránka (→ obr. 2: g) a z vý-

zkumu ještě pocházejí dva zlomky dlaždic s motivem gryfa a císaře Nerona (► obr. 2: 7-8). Dochovány jsou také dva zlomky čelní vyhřívací stěny komorového kachle z mladších století. Co z provedené revize plyne? Jsou dochovány ojedinělé zlomky keramiky, jejichž vznik na základě formálních měřítek můžeme hledat již ve starohradištním či středohradištním období (► obr. 2: 1-4). Drtivá většina zlomků však patří časovému období mladohradištnímu a pozdněhradištnímu (např. ► obr. 2: 5-6). Spolu s kachlovými kamny vstupujeme tak do vrcholného či spíše pozdního středověku.

Co tedy lze říci na základě současných vědomostí o archeologické výpovědi souboru nálezů získaných Klimentem Čermákem při prokopávání Hrádku? Není toho vlastně mnoho. Kromě evidence několika málo jednotlivin, pocházejících z nádob vyrobených v období staro- či středohradištním, musíme konstatovat, že většina dalších okolností svědčí pro tezi, že osídlení na této lokalitě významněji sílí až v době následující zániku slavníkovské moci i vlastní fyzické existence Slavníkova rodu. Tato aktivita je archeologicky doložena kromě nálezů keramiky také mincemi knížete Jaromíra. Tyto mince pocházejí především z výbavy hrobů (NOHEJLOVÁ-PRÁTOVÁ 1955-1956). V 11. století zde již můžeme poměrně spolehlivě předpokládat přemyslovský správní hrad, který se také začíná objevovat v písemných pramenech. Staroboleslavské kapitule je již v úvodu zmiňovanou listinou, vrocenou mezi léta 1052-1054 a dochovanou ve falzu z 12. století, odváděn poplatek »ad urbem Caszlauae« (CDB, I, 360). V písemných pramenech se pak již častěji objevují zmínky o čáslavské provincii a jejích obyvatelích např. v letech 1130, 1134, 1137 a 1146-1148 (CDB, I, 113, 164; FRB, II, 217, 225). Podíl místa na přemyslovské správě země dokládají nepochybně zmínky o jejích úřednících (kastelánech) pro léta 1165 a 1175 (CDB, I, 208, 244). Možná již koncem vlády Vladislava II. je Čáslavsko a spolu s ním i Čáslav, jako jedna z českých provincií, dána do správy pobočné linii Přemyslovců - Děpolticům. Po roztržce mezi Děpoltem II. a vládnoucím Přemyslovcem, vedoucí k odebrání výkonu správy ve jmenovaných provinciích, jsou později vráceny Děpoltu III., a to včetně Čáslavska. Děpolt III. se proto mezi lety 1204-1212 nazývá knížetem čáslavským, chrudimským a vraclavským. Listinou je také jmenován jako svědek Petr, čáslavský kastelán (CDB, II, 107). Nová roztržka s králem, vedoucí k již definitivnímu odchodu Děpolticů z Čech do Slezska nejspíše v roce 1222 či 1223, navrácí čáslavskou provincii do přímé přemyslovské správy (DEJMEK 1991). Královští úředníci jsou zde vzpomenují ještě roku 1248, kdy král Václav I. a budoucí panovník Přemysl Otakar II. společně vydávají listinu pro klášter v nedalekém Sedlci (cf. SEDLÁČEK 1874, 24). Cesta ke vzniku královského města Čáslav byla otevřena...

Jaká je tedy odpověď na otázku formulovanou na počátku? Není rozhodně snadná. Lze ale snad říci, že není důvodu nějak zvláště pochybovat o tom, že v nepřilíh rozlehlé čáslavské kotlině byl oporou slavníkovského panství v 10. století především nevelký opevněný Malín, ležící poblíž pozdější Kutné Hory. Zde docházelo velmi pravděpodobně k slavníkovskému mincování (např. HÁSKOVÁ 1995). Dle názoru některých autorů mohl být dalším opěrným bodem slavníkovské moci v kraji také ostroh, který je srdcem pozdějšího přemyslovského hradu Čáslavi - čáslavský Hrádek (např. CHARVÁT 1995). Ojedinělé archeologické nálezy, jako je např. průvlečka kladená do blatnicko-mikulčického horizontu (PROFANTOVÁ 1991) i nečetná evidovaná keramika pocházející z Čermákových výzkumů (TOMÁŠEK 1999b, č. kat. 60-66), sice svědčí pro nějaké osídlení snad již v 9. a možná také v 10. století. Kromě nepřesvědčivé Kosmovy zmínky o Slavníkovu synu Čáslavovi v souvislosti s tragickým koncem rodu na Libici v roce 995 ale není pro spojení zdejšího osídlení se Slavníkovci indicie či průkaznějšího archeologického dokladu. Nelze přiroze-

2 Výběr z archeologického materiálu získaného výkopy na Hrádku v Čáslavi (1-4 – nejstarší keramické zlomky staro- či středohradištního stáří; 5-6 – ojedinělé tvary keramiky z mladohradištního období; 7 – zlomek dlaždice s motivem gryfa; 8 – zlomek dlaždice s motivem císaře Nero-na; 9 – baňka ve tvaru beránka, snad bohoslužebné náčiní)

ně konstatovat, že teze o slavníkovském správním hradu, pojmenovaném po Slavníkově synovi, je nepravdivá. Na základě existující pramenné základny se ale přeci jen pravdivější zdá obraz, ve kterém na významu ztrácející starší slavníkovský Malín nahrazuje v 11. století prakticky nově založený přemyslovský hrad Čáslav, posunutý zhruba o 10 km východněji do výhodnější polohy. Hrad, ze kterého byla nadále spravována čáslavská kotlina a později i jedna z provincií českého státu, spojující Čechy s Moravou.

Prameny a literatura

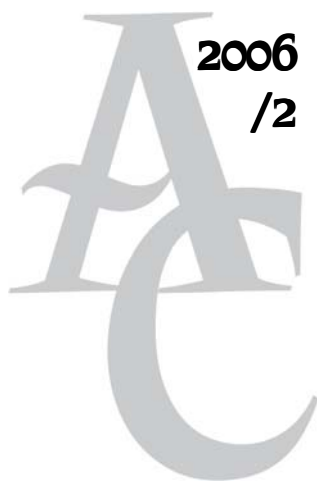
- CDB, I FRIEDRICH, Gustav (ed.), *Codex diplomaticus et epistolaris Regni Bohemiae*, I, Pragae 1904-1907.
- CDB, II FRIEDRICH, Gustav (ed.), *Codex diplomaticus et epistolaris Regni Bohemiae*, II, Pragae 1912.
- FRB, II EMLER, Josef (ed.), *Fontes rerum Bohemicarum*, II, Pragae 1874.
- Kosmas BRETHOLZ, Bertold (ed.), *Cosmae Pragensis Chronica Boemorum. Die Chronik der Böhmen des Cosmas von Prag* [= Monumenta Germaniae Historica, Scriptores Rerum Germanicarum, Nova Series, II], Berolini 1923.
- ČERMÁK, Kliment 1912: *Ž mých vzpomínek a styků*, in: Pravěk 8, s. 108-113.
- DEJMEK, Jindřich 1991: *Děpoltici. K mocenskému postavení a osudům jedné vedlejší větve Přemyslovců*, in: Mediaevalia historica Bohemica 1, s. 89-144.
- HÁSKOVÁ, Jarmila 1995: *Slavníkovci v historické výpovědi svých mincí*, in: Archeologické rozhledy 47, s. 225-230.
- CHARVÁT, Petr 1994: *On Slavs, Silk and the Early State: The Town of Čáslav in the Pristine Middle Ages*, in: Památky archeologické 85, s. 108-153.
- CHARVÁT, Petr 1995: *Přes řeku a na jih: Slavníkovci na Čáslavsku*, in: Archeologické rozhledy 47, s. 231-238.
- MOUCHA, Václav - SMETÁNKA, Zdeněk 1964: *Revisní výzkum na čáslavském Hrádku*, in: Archeologické rozhledy 16, s. 646-654.
- NOHEJLOVÁ-PRÁTOVÁ, Emanuela 1955-1956: *Nálezy mincí v Čechách*, I-II, Praha.
- PROFANTOVÁ, Naďa 1991: *Přínos archeologie k poznání českých dějin devátého století*, in: Studia mediaevalia Pragensia 2, s. 29-60.
- SEDLÁČEK, August 1874: *Děje města Čáslavě*, Praha.
- TOMÁŠEK, Martin 1999a: *Od »hradiště« k hradišti: Hrádek v Čáslavi*, in: Archeologie ve středních Čechách 3, s. 375-384.
- TOMÁŠEK, Martin 1999b: *Čáslav – místo pro život. Svědectví archeologie*, Čáslav.
- UNGER, Josef 1978: *Identické značky na keramice z Hrádku v Čáslavi*, in: Archaeologia historica 3, s. 403-406.
- ZÁPOTOCKÝ, Milan 1998: *Čáslavská kotlina v eneolitu (2. část). Výšinné sídliště Hrádek v Čáslavi*, in: Archeologické rozhledy 50, s. 557-585.

Der Slavníkide Čáslav oder Slavníks Čáslav (Tschaslau)?

Die Frage nach der Ausdehnung der dem Fürsten Slavník gehörenden Domäne ist ein außerordentlich wichtiger Aspekt beim Studium der Entstehung des böhmischen Staates. Das erstmalig zum Jahr 1052-1054 in einem Urkundenfalsum aus dem 12. Jahrhundert erwähnte Čáslav (Tschaslau) liegt nur einige zig Kilometer südöstlich des Burgwalls, auf dem im September 995 fünf Söhne Slavníks ihren Tod gefunden haben. Der Handstreich auf Libice nad Cidlinou (Libitz an der Cidlina) und der Tod der hier weilenden Sippenangehörigen haben quasi den baldigen Untergang des ganzen Geschlechts angekündigt, zu dem es mit dem Tod des hl. Vojtěch (Adalbert) und des ältesten Bruders Soběbor gekommen ist. Einer der erschlagenen Söhne trug den Namen Čáslav, wie der Chronist Kosmas zu künden weiß – also genau wie die spätere Přemysliden-Zwingburg und Königsstadt Čáslav. Die These, der Ortsname Čáslav hänge mit dem Namen von Slavníks Sohn zusammen und Čáslav sei folglich ein Stützpunkt der Slavníkidenmacht in der Region gewesen, hat bereits im 19. Jahrhundert Eingang in historische Arbeiten gefunden. Vor einigen Jahren wurde eine Revision des archäologischen Fundbestands vorgenommen, den Kliment Čermák für den Museums- und Heimatverein Včela Čáslavská (»Tschaslauer Biene«) 1876-1904 bei der Erforschung der dortigen Lokalität Hrádek gewonnen hatte. Diese Durchsicht der erhaltenen Bruchstücke von Originalgegenständen, insbesondere von Keramik, deutet an, dass dieser Ort schon in der älteren und mittleren Burgwallzeit besiedelt gewesen sein konnte. Belege über eine Zentralfunktion, welche die Existenz einer Zwingburg voraussetzen, liegen erst aus dem 11. Jahrhundert vor, hängen also bereits mit den Přemysliden zusammen. Gerade diese haben hier eine Zwingburg als Zentrum der Tschaslauer Provinz errichtet. Es handelt sich vorwiegend um Münzfunde aus Gräbern, aber auch um eine erhaltene Kollektion von Keramikscherben.

Aufgrund dieses Belegmaterials lässt sich auch jetzt nicht die These von einem slavníkidischen Verwaltungszentrum ausschließen, das vom přemyslidi-schen Čáslav abgelöst worden ist. Man kann konstatieren, dass sich angesichts des Quellenfonds ein Bild, in dem es zur Gründung und Entfaltung der Zwingburg Čáslav erst nach der unbestreitbaren Machtübernahme in der Region durch die Prager Přemysliden gekommen ist, glaubwürdiger ausnimmt.

2006

/2

***Slavníkovci
v českých dějinách***

K vydání připravili
VOJTĚCH VANĚK
a JIŘÍ K. KROUPA

Obálku navrhla a obrazové přílohy upravila
JANA KOKSTEINOVÁ
Résumé do němčiny přeložila
EVA SCHIFFER

Jako druhý svazek ročenky *Antiqua Cuthna*
vydaly Státní oblastní archiv v Praze -
Státní okresní archiv Kutná Hora
(Benešova 257, CZ-284 80 Kutná Hora)
a nakladatelství KLP - Koniasch Latin Press
(Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6, koniasch@gmail.com)

Praha 2007. První vydání.
192 stran + 4 strany barevných obrazových příloh.

ISSN 1803-1374

ISBN 978-80-86772-30-1 (SOA v Praze - SOkA Kutná Hora)

ISBN 978-80-86791-54-8 (KLP)

Antiqua Cuthna 1, 2005

Kutná Hora v době baroka

K vyd. přípr. Vojtěch Vaněk a Jiří K. Kroupa
Praha 2005, 248 str., 56 čb. a 12 bar. obr.

Úvodní svazek sborníku *Antiqua Cuthna* přináší zčásti aktualizované texty přednesené na stejnojmenné konferenci v roce 1993. Autorsky přispěli (v abecedním pořadí): Blanka Altová, Jaroslav Čechura, Ivana Čornejová, Ivana Ebelová, Zdeněk Hojda, Jaroslav Kolár, Karel Král, Jiří K. Kroupa, Jaromír Linda, Eduard Maur, Jiří Roháček, Jan Royt, Alexandr Stich, Martin Svatoš, Helena Štroblová, Vojtěch Vaněk, Pavel Vlček, Vít Vlnas, Pavel Zahradník a další.

PŘIPRAVUJE SE:

Antiqua Cuthna 3, 2007

Svatý Vojtěch. 1010 let od mučednické smrti

Sborník příspěvků z 2. kutnohorského kulatého stolu, který se konal v květnu 2007.

ISSN 1803-1374

ISBN 978-80-86772-30-1

ISBN 978-80-86791-54-8

